

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „ELi tõhusad ja kooskõlastatud meetmed maksupettuste, maksustamise vältimise, rahapesu ja maksuparadiiside vastu“

(omalgatuslik arvamus)

(2020/C 429/02)

Raportöör: **Javier DOZ ORRIT**

Täiskogu otsus	20.2.2020
Õiguslik alus	kodukorra artikli 32 lõige 2 – omalgatuslik arvamus
Vastutav sektsioon	majandus- ja rahaliidu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	20.7.2020
Vastuvõtmine täiskogus	18.9.2020
Täiskogu istungjärk nr	554
Hääletuse tulemus	216/2/2
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Vaatamata ELi ja paljude valitsuste jõupingutustele, oluliste Euroopa direktiivide (rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise direktiiv, maksustamise vältimise vastane direktiiv) ⁽¹⁾ jõustumisele ning OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise tegevuskavale on maksupettuste, maksudest kõrvalehoidumise, rahapesu ja maksustamise vältimise maht Euroopa riikide rahanduse suhtes jätkuvalt väga suur.

1.2. Komitee teeb ettepaneku luua Euroopa pakt, et võidelda tõhusalt maksupettuste, maksudest kõrvalehoidumise, maksustamise vältimise ja rahapesu vastu. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles looma poliitilise algatuse, millesse on kaasatud riikide valitsused ja teised ELi institutsioonid, et saavutada kõnealune eesmärk, edendades vajalikku konsensust ja kaasates kodanikuühiskonda. Liikmesriikide koostöö peab olema selle pakti peamine tugisammas.

1.3. Komitee palub ELi institutsioonidel ja liikmesriikidel varuda kehtivate Euroopa õigusaktide tõhusaks rakendamiseks vajalikud rahalised ja inimressursid ning jõuda kokkuleppele uute seadusandlike ja haldusmeetmete võtmises, mis on vajalikud, et võidelda tõhusalt maksuritegude ja halbade maksutavade, rahapesu ja maksuparadiiside tegevuse vastu. Selleks tuleb iga meetme rakendamise tulemusi pidevalt hinnata.

1.4. Komitee peab hädavajalikuks, et liikmesriigid võtaksid kohustuse teha lõpp ebaausatele ja kahjulikele maksukonkurentsi vormidele. Samuti korratakse taas komitee arvamus „Maksustamine – kvalifitseeritud hääleteenamusega hääletamine“ ⁽²⁾ kinnitatud vajadust algatada arutelu järkjärgulise ülemineku üle maksuküsimustes ühehäälselt hääletamiselt kvalifitseeritud hääleteenamusega hääletamisele.

1.5. Kodanikuühiskonna aktiivne osalemine on põhjapaneva tähtsusega, et luua kodanike maksuteadlikkus kuritegude ja halbade tavade suhtes ning õiglase maksustamise toetuseks. Kodanike koostöö aitab kaasa pakti saavutamisele ja selle rakendamisele. Tööandjate ja nende organisatsioonide kaasamine on pakti edu jaoks väga oluline. Tuleb tagada, et võetavatel seadusandlikel meetmetel ei oleks põhjendamatu mõju maksukohustusi täitvatele ettevõtjatele, pannes neile liigse halduskoormuse. Tõhusate ja kiireloomuliste meetmete abil maksuritegude ja halbade maksutavade vastu saadakse täiendavad riiklikud rahalised vahendid, mis on vajalikud, et aidata rahastada pandeemiast taastumise kavasid, majanduse keskkonnasäästlikuks muutmist ja digiüleminekut ning Euroopa sotsiaalõiguste samba ülesehitamist.

⁽¹⁾ Joonealune märkus ei puuduta eestikeelset versiooni.

⁽²⁾ ELT C 353, 18.10.2019, lk 90.

1.6. Majanduse digiüleminek tekitab maksuhalduritele uusi probleeme, kuna see võib luua uusi agressiivse maksuplaneerimise meetodeid või finantskuritegusid ja halbu tavasid. Tõhusama halduskoostöö ja andmevahetuse abil toimuv majanduse digiüleminek loob maksuhalduritele siiski ka uusi võimalusi selliste tavade vastu võitlemiseks.

1.7. Kõnealuste kuritegude ja halbade tavade vastu võitlemise tulemuste parandamiseks tuleb teha tihedamat poliitilist, haldus-, politsei- ja õiguskooostööd otseselt nii liikmesriikide kui ka liikmesriikide ja ELi vahel, tugevdada selle koostöö õiguslikke aluseid ning varustada rahapesu andmebüroosid, maksuhaldureid, Euroopa järelevalvestruktuure ja teisi selles võitluses osalejaid piisavate majanduslike ja inimressurssidega.

1.8. Meetmete tõhususe parandamiseks tuleb lähtuda ühisest arusaamast nendest kuritegudest ja halbade tavade, nende vahelistest seostest ja nende seosest majandus- ja finantskuritegevusega ning poliitilise korruptsiooniga, samuti maksuparadiiside vajalikust rollist nende hõlbustamisel ja varjamisel. Maksuparadiiside kuritegeliku tegevuse likvideerimine peaks olema üks ELi esmatähtsaid eesmärke.

1.9. Kuigi see poliitika on vajalik igasugusel asjaoludel, on komitee seisukohal, et COVID-19 pandeemiast tingitud olukorras on hädavajalik, et sellest saaks liidu, riikide valitsuste ja Euroopa kodanikuühiskonna poliitiline ja eetiline prioriteet. Kui pandeemia tervisealaste, majanduslike ja ühiskondlike tagajärgedega toime tulemiseks on vaja nii palju riiklike rahalisi vahendeid, on lubamatu, et märkimisväärne osa nendest ressurssidest kantakse õigusvastaselt väikese inimrühma isiklikuks kasuks, kahjustades otseselt enamikku töötajaid, ettevõtjaid, füüsilisest isikust ettevõtjaid, ülalpeetavaid isikuid ja pensionäre, kes täidavad oma maksukohustusi.

1.10. Komitee toetab uut tegevuskava, mis käsitleb liidu terviklikku poliitikat rahapesu ja terrorismi rahastamise ärahoidmiseks⁽³⁾ ja mille Euroopa Komisjon esitas 7. mail 2020. Ta peab vajalikuks see kiiresti praktikas rakendada. Komitee toetab kavandatud meetmeid, mille eesmärk on tagada rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast võitlust käsitleva kehtiva õigusraamistiku tõhus rakendamine, ühiste eeskirjade kehtestamine ning Euroopa järelevalveasutuse ja teiste tegevuskava sammaste loomine. EL ja liikmesriigid peavad jääma ühistele seisukohtadele sellistes rahvusvahelistes forumites nagu OECD rahapesuvastane töökond, G20 ja ÜRO. Komitee jagab komisjoni seisukohta, et võetavate meetmete puhul tuleb arvesse võtta Euroopa andmekaitsealaseid õigusakte ja Euroopa Kohtu praktikad ning tagada, et sellega kaasneks liikmesriikidele ja asjaomastele üksustele võimalikult väike haldus- ja finantskoormus.

1.11. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles hindama koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide praegust loetelu ja kaaluma võimalust kehtestada lisakriteeriumid tagamaks, et maksuparadiisid oleksid kantud sellesse loetellu. Samuti palub komitee kehtestada sobivad meetmed selleks, et ettevõtjad ja üksikisikud ei saaks teha põhjendamatuid tehinguid nende finantsasutustega.

1.12. Komitee hindab positiivselt maksunäitajate kasutuselevõttu Euroopa poolaasta raames ja kutsub liikmesriike üles selle kohta riigipõhistes soovitustes sätestatud täitma ning teeb komisjonile ettepaneku lisada Euroopa poolaastasse menetlus maksusüsteemide tõhususe, võrdsuse, piisavuse ja nõuetekohase toimimise hindamiseks.

1.13. Komitee palub, et ELi direktiivid käsitleksid kunstiteoseid ja muid kõrge väärtusega varasid, eelkõige neid, mida hoitakse vabasadamates ja tolliladudes, ning et teatavates liikmesriikides kehtestatud kord, mille alusel antakse investeeringute eest kodakondsus või elamisluba, kaotataks järk-järgult ning et lõpetataks esitajaaktsiate läbipaistmatus.

1.14. Komitee on seisukohal, et maksudest kõrvalehoidumise suhtes tuleb kohaldada viiendas rahapesuvastases direktiivis äriühingute ja usaldusfondide tegelike tulusaajate tsentraliseeritud ja avaliku registreerimise kohta sätestatud. Samas palub komitee kehtestada sobivad menetlused, et hõlbustada VKEdel registreerimise nõuete täitmist.

1.15. Komitee toetab OECD tegevuse raames globaalse lahenduse leidmist märkimisväärse digitaalse kohaloluga äriühingute maksustamisele, kuid kui 2020. aasta lõpuks ei jõuta lahenduseni, peaks EL jätkama oma maksualgatusega digitehnoloogiat kasutavate suurettevõtete kohta.

1.16. Reformida tuleks maksustamise vältimise vastast direktiivi, et lisada sellesse õigusnormid madalate maksudega riikide maksualase käsitamise ja dividendide või kasumi jaotamise kohta, mida ei ole välismaal maksustatud.

⁽³⁾ C(2020) 2800 final.

1.17. Tuleb toetada nii rahaliselt kui ka tehniliselt riikide rahapesu andmehüüroosid ning edendada tihedat koostööd nende vahel ja maksuhaldurite vahel, nagu ka riikide politsei ja Europoli vahel maksu- ja finantskuritegude eest vastutusele võtmisel.

1.18. Komitee palub komisjonil teha uuring varifirmade rolli kohta maksupettuses, maksudest kõrvalehoidumises ja maksustamise vältimises ning rahapesus ja selle järelduste põhjal muuta maksustamise vältimise vastast direktiivi, kapitalinõuete direktiivi ja rahapesuvastast direktiivi, et takistada kuritegude toimepanemist ja halbade tavade hõlbustamist nende direktiivide kaudu.

1.19. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles uurima ettevõtjate kasumi minimaalse tegeliku maksustamise mõistet ja selle võimalikku kohaldamist.

1.20. Komitee teeb ettepaneku, et ELi kaubandus- või majanduskokkulepped sisaldaksid vastavalt WTO põhimõtetele ja eeskirjadele peatükki maksukuritegude, rahapesu ja agressiivse maksuplaneerimise vastaste ning maksuhaldurite vahelise koostöö klauslitega.

2. Taust

2.1. Maksupettuse, maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise ning rahapesu suurusjärg Euroopas ja maailmas on makromajanduslikult märkimisväärne. Selle piiriülene mõõde on selge. Selle tegevuse elluviimisel täidavad põhirolli maksuparadiisid, võttes vastu ja kanaliseerides kapitali, mis pärineb suurettevõtetest ja isiklikust varandusest, mida on maksudest kõrvale hoidud või mille maksustamist on välditud, koos poliitilisest ja majanduslikust korruptsioonist ja kuritegeliku majandustegevuse organisatsioonidest pärineva kapitaliga.

2.2. Üldiselt heakskiidetud maksuparadiisi mõistet ei ole olemas, kuigi kõikides nendes paradiisides on maksustamine olematu või väga väike ning läbipaistmatust klientide ja rahavoogude suhtes on norm. Maksuparadiise tuvastatakse loetelude koostamise kaudu, mille puhul koostööst hoidumine tuleneb maksuasutustele teabe andmisest ja õigusasutustega koostööst keeldumisest. Tunnustatud nimekirjad on OECD loetelud ⁽⁴⁾ ning kaks ELi loetelu rahapesu ja terrorismi rahastamise ning maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise kohta ⁽⁵⁾. Monograafia „F&D“ (IMF) hinnangul moodustab eraisikute rikkus *offshore* finantskeskustes 7–8,7 triljonit USA dollarit ⁽⁶⁾ (8–10 % maailma SKPst).

2.3. IMFi hinnangul läheb maksudest kõrvalehoidumine valitsustele maksma ligikaudu 3 triljonit USA dollarit aastas ⁽⁷⁾. Euroopa Parlamendi hinnangute kohaselt ulatub ELis see arv 825 miljardi euroni ⁽⁸⁾ ja käibemaksu laekumise puudujääk, mis on enamasti põhjustatud maksupettusest, ulatub ligikaudu 147 miljardi euroni aastas, millest 50 miljardit eurot vastavad piiriülesele karussellpettusele ⁽⁹⁾.

2.4. Maksustamise vältimine ei tähenda mitte alati vormilist seaduse rikkumist, küll aga seaduse sisulist rikkumist. Maksuparadiisid saavad tänu maksustamise vältimisele seoses ettevõtte tulumaksuga ligikaudu 600 miljardit USA dollarit aastas ⁽¹⁰⁾. ELile tekitav kahju jääb vahemikku 160–190 miljardit eurot aastas ⁽¹¹⁾. Maksustamise vältimine kuue liikmesriigi kaudu toob 42,8 miljardit eurot kahju 22 teise riigi maksutuludele ⁽¹²⁾. Monograafias „F&D“ (IMF) märgitakse, et 40 % maailma välismaistest otseinvesteeringutest, ligikaudu 15 triljonit USA dollarit, on suunatud variettevõtetele (ilma igasuguse majandustegevuseta), see toimub sageli valdusettevõtjate vormis, millesse ühendatakse tegutsevaid tütarettevõtteid. Enamik neist asub viies Euroopa riigis ⁽¹³⁾.

⁽⁴⁾ Rahapesuvastase töökonna (FATF) suure riskiga jurisdiktsioonide loetellu kuulub ainult kaks riiki (Põhja-Korea ja Iraan). Rahapesuvastase töökonna suurema järelevalvega jurisdiktsioonide loetellu kuulub 18 riiki. Mõlemat loetelu on ajakohastatud 21. veebruaril 2020.

⁽⁵⁾ Komisjoni 7. mai 2020. aasta delegeeritud määruse (EL) 2020/855 (ELT L 195, 19.6.2020, lk 1) loetelus on 20 rahapesu ja terrorismi rahastamise suhtes suure riskiga territooriumi. Maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide muudetud loetellu seoses maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimisega kuulub 12 territooriumi, millele lisandub veel 20 järelevalve all olevat territooriumi.

⁽⁶⁾ Lipton, D., „Shining a Light“, lk 4, ja Shaxson, N., „Tackling Tax Havens“, lk 7, milles tsiteeritakse G. Zucmani (2017). IMF, „F&D“, september 2019.

⁽⁷⁾ Bhatt, G., „Editor's Letter“. IMF. Samas, lk 2.

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2019. aasta resolutsioon finantskuritegude, maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise kohta, punkt 24.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlament, samas, punktid 142 ja 143.

⁽¹⁰⁾ Shaxson, N., „Tackling Tax“ Havens“, IMF, samas, lk 7.

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlament, samas, punkt 19.

⁽¹²⁾ Euroopa Parlament, samas, punkt 328.

⁽¹³⁾ Damgaard, J., Elkjaer, T. Johannesen, N., „The Rise of Phantom Investments“, lk 11–13, IMF, „F&D“, september 2019.

2.5. ÜRO andmetel moodustab rahapesu 2–5 % maailma SKPst⁽¹⁴⁾. Hiljutised juhtumid, nagu Danske Banki (esialgsel hinnangul umbes 200 miljardit eurot)⁽¹⁵⁾ või Swedbanki juhtum (37 miljardit eurot),⁽¹⁶⁾ näitavad rahapesuvastase võitluse puudusi, vaatamata direktiividele ja järelevalveasutuste tööle.

2.6. Lisaks finantssektorile on teisi rahapesukanaleid: kunsti-, teemanti- ja väärismetalliturud; vabasadamad, tollilaod ja erimajandustsoonid jne. Kiired tehnoloogilised muutused pakuvad uusi teid virtuaalvarade ja plokiahela kaudu. Sama võib öelda maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise meetodite kohta: dividendipesu ja CumExi kupongid CumExi tehingute eest (55,2 miljardit eurot); agressiivne maksuplaneerimine; salajased kokkulepped riikide ja hargmaiste ettevõtjate vahel, mis vähendavad oluliselt kõnealuste ettevõtjate maksukohustusi; välismaalastele investeringute eest kodakondsuse või elamisloa andmise kord. E-kaubandus, platvormimajandus ja digitaalmajandus üldiselt kujutavad endast uusi maksukuritegude ja maksustamise vältimise hõlbustamise riske, nagu ka uusi jälgimis- ja kontrollivõimalusi.

2.7. Junckeri komisjon töötas väga intensiivselt maksukuritegude ja maksustamise vältimise vastu: 26 seadusandlikku algatust ja 57 eri liiki algatust. Rahapesu ja terrorismi rahastamise vastases võitluses võib esile tuua kaks direktiivi: neljas ja viies rahapesuvastane direktiiv (2015 ja 2018). Viienda direktiivi ülevõtmine lõppes 2020. aasta jaanuaris ja see tõi endaga kaasa täiustusi omanike tuvastamises, rahapesu andmebüroode omavahelises teabevahetuses ja koostöös ning samuti kohustatud isikutega seotud kohaldamisala laiendamises, kehtestades samal ajal krüptoraha järelevalve. Tulemused ei ole tegelikkuses rahuldavad: on veel üsna palju puudusi ja lünki, kuigi komisjon on oma piiratud volituste piires väga aktiivselt tegutsenud (2019. aasta hindamine)⁽¹⁷⁾. Alles hiljuti algatas Euroopa Kontrollikoda auditi, et hinnata rahapesuvastaste meetmete tõhusust pangandussektoris,⁽¹⁸⁾ ning Euroopa Komisjon kaebas kolm liikmesriiki Euroopa Kohtusse neljanda rahapesuvastase direktiivi kohaldamise rikkumiste pärast⁽¹⁹⁾.

2.8. 7. mail 2020 esitas Euroopa Komisjon rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase uue tegevuskava⁽²⁰⁾ ja delegeeritud määruse⁽²¹⁾ koos selles valdkonnas koostööd mitte tegevate riikide ja jurisdiktsioonide loeteluga. Tuginedes hindamisele kehtiva õigusraamistiku kohaldamise erinevuste ja eeskirjade täitmise tõsiste puuduste kohta ning väljendades soovi nulltolerantsi järele ebaseadusliku raha suhtes ELis, keskendutakse kavas kuuetele sambale:

- tagada kehtiva raamistiku tõhus rakendamine, alustades rahapesuvastaste direktiivide täielikust ülevõtmisest;
- kehtestada muudetud direktiivi ja määruse abil ühtne ELi reeglistik;
- kehtestada menetlused ja luua seadusandliku ettepanekuga ELi järelevalveasutus;
- luua rahapesu andmebüroode koordineerimis- ja toetusmehhanism ning ühendada omavahel pangakontode riiklikud keskregistrid;
- tagada kriminaalõigusnormide täitmine ja teabevahetus liidu tasandil; ja tugevdada teabevahetust;
- tugevdada ELi raamistiku rahvusvahelist mõõdet.

Nende sammaste arendamiseks esitatakse 2021. aasta esimeses kvartalis neli seadusandlikku ettepanekut.

⁽¹⁴⁾ ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo, „Money Laundering and Globalization“ (Rahapesu ja globaliseerumine).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlament, samas, punktid 236 ja 237.

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlament, samas, punkt 235, Financial Times, 23. märts 2020.

⁽¹⁷⁾ COM(2019) 360 final, 370 final, 371 final ja 372 final, 24. juuli 2019. Erilise tähtsusega on COM(2019) 373 final – hindamisaruanne ELi krediitiasutustega seotud hiljutiste väidetavate rahapesujuhtumite hindamise kohta.

⁽¹⁸⁾ 11. juuni 2020, <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?did=53979>.

⁽¹⁹⁾ 2. juuli 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1228.

⁽²⁰⁾ C(2020) 2800.

⁽²¹⁾ Komisjoni 7. mai 2020. aasta delegeeritud määrus (EL) 2020/855.

2.9. Teine suur Euroopa Komisjoni tegevusvaldkond on olnud maksustamise vältimine, mis on seotud digimajanduse maksustamise ja äriühingu tulumaksu ühtse maksubaasi algatustega. Komisjoni strateegiaga on püütud saavutada tegelikku maksustamist, mis tagaks, et hargmaised ettevõtjad maksaksid oma maksud seal, kus nad väärtust loovad, kooskõlas OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise tegevuskavaga, piirates eelkõige äriühingu tulumaksubaasi kahandamist intresside, litsentsitasude ja muude finantstulude mahaarvamisega. Peamine õigusnorm selles valdkonnas on olnud maksustamise vältimise vastane direktiiv (2016), mida muudeti 2017. aastal, et see hõlmaks hübriidseid ebakõlasid (direktiiv (EL) 2017/952) ⁽²²⁾. Selle direktiivi tulemusi ei saa veel hinnata. Samuti on vastu võetud õigusakte, et hõlbustada topehtmaksustamisest tingitud konfliktide lahendamist ⁽²³⁾. 2018. aastal võeti vastu uus määrus, mis käsitleb liitu toodava või liidust välja viidava sularaha kontrolli ⁽²⁴⁾.

2.10. Euroopa Komisjon on võtnud maksustamise vältimist arvesse oma seadusandlikes algatustes digimajanduse maksustamise ja äriühingute tulumaksubaasi kohta. 2018. aastal tegi komisjon ettepaneku võtta vastu kaks direktiivi märkimisväärse digitaalse kohaloluga äriühingute maksustamise kohta ja suurte digiettevõtjate tulumaksu kohta. 2016. aastal tegi komisjon ettepaneku võtta vastu kaks teist direktiivi äriühingu tulumaksubaasi kohta, muutes selle baasi ühiseks: äriühingu tulumaksu ühtse maksubaasi direktiivi ja äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi direktiivi. Viimane neist on väga oluline maksustamise vältimise vastu võitlemiseks. OECDs samal ajal toimunud arutelude ja mõne liikmesriigi vastuseisu tõttu on kõnealuste direktiivide vastuvõtmine viibinud. Tekkinud olukorda arvestades esitas Euroopa Komisjon teatise (2019), milles tehakse ettepanek algatada arutelu selle kohta, et otsused maksuvaldkonnas võetaks vastu kvalifitseeritud hääleteenamusega.

2.11. Liikmesriikide maksuhaldurite ja teiste institutsioonide koostöö automaatse maksualase teabevahetuse ⁽²⁵⁾ kaudu ja läbipaistvus on otsustava tähtsusega. Heaks on kiidetud koguni kuus halduskoostöö direktiivi. Alates esimesena vastu võetud direktiivist 2011/16/EL ⁽²⁶⁾ kuni viimase direktiivini (EL) 2018/822 ⁽²⁷⁾ on laiendatud kontode, finantsvarade ja -tehingute ja kõikide tulude, sealhulgas kindlustuse ja dividendide tegelike saajate avaldamise kohustust. Edusamme on tehtud automaatse teabevahetuse nõuetes maksukokkulepete (eelotsuste) ja suurettevõtete finantsandmete kohta riikide lõikes (aruandlus riikide lõikes ehk CBCR) ⁽²⁸⁾. Finantsandmeid ja muud liiki teabe kasutamist kuritegude eest kriminaalkorras vastutusele võtmiseks reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2019/1153 ⁽²⁹⁾.

2.12. Junckeri komisjon tegeles mõne liikmesriigi ja hargmaiste ettevõtjatega sõlmitud salajaste kokkulepetega, mille kohaselt ei maksa viimased neis riikides makse peaaegu üldse. Samuti võttis ta Euroopa poolaasta raames kasutusele maksunäitajad. Viimased riigipõhised soovitusel näitavad, et mõnes kõnealuses riigis ei ole õigusaktide rakendamine agressiivse maksuplaneerimise või tegelike tulusaajate tuvastamise vallas rahuldav. Koostööd liikmesriikide vahel saab palju paremaks muuta. Teatavatele edusammudele vaatamata ei ole maksupettuse, rahapesu ja maksustamise vältimine üldiselt vähenenud, vaid mõnel juhul hoopis suurenenud, näiteks kapitalivood varifirmadesse.

2.13. Komitee on viimase viie aasta jooksul võtnud kõnealuste küsimuste kohta vastu 25 arvamust. Üldiselt on komitee Euroopa Komisjoni esitatud meetmeid toetanud. Mõnel juhul on ta läinud oma nõudmistega kaugemale, kooskõlas Euroopa Parlamendi seisukohaga.

3. Üldised märkused ja soovitused

3.1. Koroonaviiruse pandeemia kriis, mis on kõige raskem kriis alates teise maailmasõja lõpust, peab olema igasuguste majanduslike ja sotsiaalsete arutluste ja ettepanekute keskmes. Käesoleva arvamusega seoses näib ilmne, et maksukuritegude ja maksustamise vältimise majandusliku ulatuse märkimisväärne vähendamine annaks riikidele ja ELile endale osa rahalistest vahenditest, mis on vajalikud selleks, et tulla toime pandeemia tervise-, majandusliku ja sotsiaalse mõjuga. Komitee on seisukohal, et ELi institutsioonide, riikide valitsuste ja kodanikuühiskonna kaasamine kõikide selliste meetmete rakendamisse, mida on vaja maksukuritegude ja maksustamise vältimise vastu pideva ja tõhusa tegevuse elluviimiseks, on praegu enam kui kunagi varem vältimatu poliitiline ja moraalne kohustus. Samuti on see pakiline küsimus.

⁽²²⁾ Nõukogu direktiiv (EL) 2016/1164 (ELT L 193, 19.7.2016, lk 1) jõustus 1. jaanuaril 2020 liikmesriikides, millel ei olnud oma õigusakte (ülejäanud riikides jõustub see 2024. aastal). Nõukogu direktiiv (EL) 2017/952 (ELT L 144, 7.6.2017, lk 1) jõustub 1. jaanuaril 2022.

⁽²³⁾ Nõukogu direktiiv (EL) 2017/1852 (ELT L 265, 14.10.2017, lk 1).

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/1672 (ELT L 284, 12.11.2018, k 6).

⁽²⁵⁾ Inglise keeles: *Automatic exchange of information* – AEOI.

⁽²⁶⁾ Nõukogu direktiiv 2011/16/EL (ELT L 64, 11.3.2011, lk 1).

⁽²⁷⁾ Nõukogu direktiiv (EL) 2018/822 (ELT L 139, 5.6.2018, lk 1).

⁽²⁸⁾ Inglise keeles: *Country by country reporting* – CBCR.

⁽²⁹⁾ ELT L 186, 11.7.2019, lk 122.

3.2. Käesoleva arvamuse põhieesmärk on ühisest arusaamast ja varasemates komitee arvamustes väljendatud seisukohtadest lähtudes teha ettepanekud, mis muudavad nende kuritegude vastu võitlemise tõhusamaks. Tuleb arvesse võtta eri maksukuritegude seoseid ja nende seoseid maksustamise vältimisega ühiste kanalite kaudu, mis koonduvad maksuparadiisidesse.

3.3. Komitee tunnustab Euroopa Komisjoni ja Euroopa Parlamendi soovi luua algatusi maksukuritegude, maksudest kõrvalehoidumise ja maksudumingu vastu ning avaldab kahetsust, et liikmesriigid on blokeerinud või piiranud mõne peamise algatuse, nagu need, mis puudutavad äriühingu tulumaksu, käibemaksupettust ja agressiivset maksuplaneerimist, ning et liikmesriikide vahel puudub koostöö.

3.4. Komitee teeb ettepaneku luua Euroopa pakt, et võidelda tõhusalt maksupettuste, maksudest kõrvalehoidumise, maksustamise vältimise ja rahapesu vastu. Komitee kutsub komisjoni üles edendama poliitilist algatust, mis kaasaks pakti rakendamisse riikide valitsusi ja teisi ELi institutsioone. Liikmesriikide koostöö peab olema üks selle pakti tugisambaid.

3.5. Pakti tõhus rakendamine peaks andma ELile ja selle liikmesriikidele täiendavad ressursid lisaks majanduskasvust saadavatele ressurssidele, et rahastada nende pandeemia kriisist taastumise kavasid, majanduse rohe- ja digipööret ning tugeva Euroopa sotsiaaloiguste samba ülesehitamist. Lähtudes liikmesriikide maksusuveräänsuse austamisest, kutsub komitee ELi poliitikakujundajaid ja riikide valitsusi üles jõudma vastutuse ja heldusega, mida nõuab praegune traagiline aeg, komitee välja pakutud pakti üksikasjade suhtes konsensusele. Komitee arvates peaks konsensus Euroopa pakti saavutamiseks maksukuritegude, maksustamise vältimise ning rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu pöhinema

- a) liikmesriikide ja ELi institutsioonide võetud kohustusel võtta kõik seadusandlikud ja halduslikud lisameetmed, mis on vajalikud kõnealuste kuritegude ja halbade tavade vastu tõhusalt võitlemiseks;
- b) liikmesriikide ja ELi institutsioonide poliitilise koostöö tahte tugevdamisel, mille tulemusel kehtestatakse tõhusad haldus-, politsei- ja õiguskoostöö menetlused, et saavutada pakti eesmärgid;
- c) liikmesriikide võetud kohustusel teha lõpp maksudumingle ning lõpetada pakti eesmärkidega seotud direktiivide blokeerimine, ning
- d) kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamisel pakti.

3.6. Kodanikuühiskonna organisatsioonide osalemine selles kokkuleppes ja kõrgetasemelise sotsiaalse teadlikkuse loomises maksustamise valdkonnas on esmatähtis. Euroopa kodanikuühiskond on väga huvitatud, et oleks piisavalt ressursse kvaliteetsete avalike teenuste – praegusel ajal eriti tervishoiu ja teadustöö vallas – ning piisavate sotsiaalkaitseüsteemide jaoks. Ettevõtjatest, kes täidavad oma maksukohustusi, tahab enamik teha lõpu niisugusele maksudest kõrvalehoidumisele ja maksustamise vältimisele, mida harrastavad mõned ettevõtjad ja mis tähendab ebaausat konkurentsi nende vahel.

3.7. Komitee nõustub Euroopa Parlamendiga, et „(...) õiglane maksustamine ja kindlameelne võitlus maksupettuse, maksudest kõrvalehoidumise, agressiivse maksuplaneerimise ja rahapesu vastu on keske tähtsusega õiglase ühiskonna ja tugeva majanduse kujundamisel, kaitstes samal ajal ühiskondlikku lepingut ja õigusriigi põhimõtet“⁽³⁰⁾. Seepärast vaatab ta murelikult suurt maksulõhet, mida tekitavad need kuriteod ja halvad tavad maksutuludes, samuti hiljutisi suundumusi maksustamise valdkonnas, mis on nihutanud maksukoormuse töötulule ja finantssektorilt reaalmajandusele, kus on maksusurve VKEdel suurem kui hargmaistel ettevõtjatel.

3.8. Maksunäitajate kasutuselevõtt Euroopa poolaasta riigipõhistes aruannetes on olnud edasiminekuks. Sellegipoolest näitab selle tulemuste hindamine, et rahapesu andmebüroode toimimine, automaatne teabevahetus ja maksuhaldurite koostöö ei ole mõnes ELi liikmesriigis ei rahapesu ega ka maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise valdkonnas rahuldav. Komitee teeb Euroopa Komisjonile ettepaneku tagada, et maksunäitajatel oleks Euroopa poolaasta raames sama osatähtsus kui ülejäänud näitajatel ning et kehtestataks menetlus maksusüsteemide tõhususe, võrdsuse, piisavuse ja nõuetekohase toimimise hindamiseks.

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlament, samas, punkt 328.

3.9. Komitee toetab uut tegevuskava, mis käsitleb liidu terviklikku poliitikat rahapesu ja terrorismi rahastamise ärahoidmiseks, ja on seisukohal, et tegevuskava tuleb kiiresti rakendada. Ta toetab Euroopa järelevalveasutuse loomist, mis tugevdab võimalikult suurel määral maksuhaldurite ja liikmesriikide rahapesu andmebüroode koostööd ning millel on otsesed volitused kontrollida ja uurida kõikide valdkondade kohustatud isikuid ning piisavad inimressursid ja tehnoloogilised vahendid kuritegude pideva edasiarenemisega kohanemiseks. Komitee kutsub komisjoni üles uurima võimalust luua Euroopa amet, mis oleks kõige asjakohasem, et tugevdada maksu-, majandus- ja finantskuritegude ning rahapesu vastu võitlemist ning jälgida õigusaktide järgimist ja haldusmeetmete tõhusust. Komitee peab vajalikuks, et EL väljendaks ühtset seisukohta sellistes rahvusvahelistes foorumites nagu rahapesuvastane töökind (OECD), G20 ja ÜRO. Komitee leiab, et komisjon peaks liikmesriike aitama, luues koolitusmehhanismid, nagu ELi maksuhaldurite akadeemia, mille kohta tegi komitee ettepaneku oma arvamuses programmi „Fiscalis“ kohta (10/2018) ⁽³¹⁾.

3.10. Rahapesuvastane õigusraamistik peab võimaldama saada juurdepääsu teabele kontode, ettevõtjate ja usaldusfondide omanike kohta kooskõlas andmekaitse õigusnormide ja Euroopa Kohtu asjaomase kohtupraktikaga. Tuleb tagada nende töötajate kaitse, kes on kohustatud teatama tuvastatud rahapesukahtlusega tavadest. Komitee väljendab heameelt selle üle, et tegevuskavas on välja pakutud uus rikkumisest teavitajate kaitse kord, ja palub sellega mitte viivitada 2021. aasta detsembrini. Komitee toetab komisjoni seisukohta, et tuleks jälgida, et liikmesriikidele ja kohustatud isikutele võetavatest meetmetest tekkiv täiendav haldus- ja finantskoormus oleks võimalikult väike.

3.11. Rahapesuvastases viiendas direktiivis ette nähtud hooldusmeetmed kolmandate riikide suhtes on tõhusad ainult koos suure riskiga riikide realistliku loeteluga. Komitee pooldab läbipaistvat ja selget metoodikat ning lühemaid hindamistähtaegu. Ta usub, et uus loetelu, milles on ainult 20 riiki ja territooriumi, tuleks heaks kiita esimesel võimalusel, lisades veel mõned riigid, näiteks need, kes on olnud hiljutiste skandaalide keskmes. Komitee avaldab kahetsust, et mõni ELi riik on takistanud maksuparadiisidesse suunatud tehingute kohta teabe saamist.

3.12. Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 2017. aasta maksuparadiiside loetelu seoses maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimisega ajakohastati 2020. aasta veebruaris. Selle eelis on erinevalt teistest loeteludest see, et see hõlmab nii riike, kes ei nõustu automaatse teabevahetusega, kui ka neid, kes pakuvad ettevõtjatele maksustamise erikorda. Kriitikat väärrib asjaolu, et Euroopa loetelu välistab ELi maksuparadiiside olemasolu. Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitusetes märkis Euroopa Komisjon siiski ära mõned liikmesriigid, kuna need õnnestavad liidu teiste liikmete maksubaasi. Kuigi oht sattuda musta nimekirja on maine seisukohast hoiatava mõjuga, ei ole karistused piisavalt tõhusad.

3.13. Selleks et loetellu kantud jurisdiktsioonid viiksid nõutud reformid ellu, teeb komitee ettepaneku, et pärast järgmist hindamist muudetak määrust, et keelata neil, kes ei ole reforme ellu viinud, finantstehingute tegemine ELiga. Meetmed peavad puudutama ka ettevõtjaid, kes väldivad maksude maksmist. Üks tõhus meede oleks – nagu on heaks kiitnud mõned liikmesriigid – mitte anda COVID-19 riigiabi ettevõtjatele, kes teevad põhjendamatuid tehinguid loetellu kantud jurisdiktsioonidega. Komitee palub samuti uurida, kas on asjakohane nimetatud ettevõtjad riigihangetest kõrvale jätta.

3.14. Hargmaised ettevõtjad tegutsevad üleilmselt ja ühisel juhtimisel, kuid maksuõigusnormid võetakse vastu riikide tasandil, võtmata arvesse nende vastastikust toimimist teiste riikide süsteemidega, kui nendega ei ole kehtestatud ausat maksukonkurentsi. Mõned jurisdiktsioonid kiidavad heaks maksustamise korra, mis kahandavad teiste territooriumide maksubaasi. See koos üldlevinud maksumäärade langetamisega on sundinud riigid maksulangetamise võidujooksule, et meelitada ligi välismaiseid otseinvesteeringuid, ning tekitanud seaduselünki ja õigusaktide ühildumatust. Paljud hargmaised ettevõtjad korraldavad oma äritegevuse ümber, et vähendada märkimisväärselt oma maksukoormust. Selleks kasutavad nad

⁽³¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Fiscalis 2021–2027“ (ECO/470) (ELT C 62, 15.2.2019, lk 118).

teatavaid kontsernisiseseid tehinguid, et kanda suur osa kuludest kunstlikult üle keskmise või kõrge maksuga territooriumidele, samal ajal kui tulused deklareeritakse madala või nullmaksumääraga jurisdiktsioonides, kus nad jõuavad valitsustega salajastele maksukokkulepetele (eelotsused). Digitaalmajanduse suurettevõtete kasumi ülekandmine on selles keskkonnas eriti lihtne. Komitee loodab, et maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise normide ja maksustamise vältimise vastaste direktiivide rakendamine võimaldab seda olukorda muutma hakata. Tulemusi on veel vara hinnata. Selleks et need normid ja direktiivid oleksid tõhusad, on tingimata vaja kõikide liikmesriikide koostööd, mis on Euroopa pakti põhieesmärk.

3.15. EL on maksustamise vältimise suhtes haavatav⁽³²⁾. Kapitali, kaupade ja isikute liikumine siseturul vastandub maksupoliitika kooskõlastamatusse. Pärast 2008. aasta kriisi keskendusid edusammud majanduse juhtimises kulude kontrollimisele. Olukord on viimastel aastatel muutunud, aga maksupoliitika kooskõlastamine on ikka veel puudulik. Maksunäitajate kasutuselevõtt Euroopa poolaasta raames on edasiminekuks, mis on võimaldanud märkida teatavate liikmesriikide maksusüsteemide kahjustavateks süsteemideks.

3.16. 2009. aastal alustas G20 koostööprotsessi maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise vastu võitlemiseks. OECD kiitis heaks uue üleilmse teabevahetusstandardi, ühise aruandlusstandardi, mis põhineb automaatsel teabevahetusel. Enamik rahvusvahelise kogukonna jurisdiktsioonidest on lubanud seda rakendada alates 2018. aasta jaanuarist. Selle täitmise üldine hindamine on pooleli.

3.17. ELis reguleeritakse automaatset teabevahetust halduskoostöö direktiiviga, mida on ühise aruandlusstandardiga kooskõlastamiseks mitu korda muudetud. Halduskoostöö direktiiviga on laiendatud automaatse teabevahetuse kohustust füüsilistele ja juriidilistele isikutele ning peamistele tululiikidele, kuid selles on kõrvaldamist vajavaid lünki. Teave varade ja rahaliste vahendite tegeliku omaniku, läbipaistmatute vahendajate (teatavad usaldusfondid, variettevõtjad, sihtasutused jne) kohta on jätkuvalt lahendamata probleem, nagu näitas nn Panama paberite skandaal. Lahendatud ei ole ka esitajaaktsiate anonüümsuse probleem, mille puhul omanik ei ole avalikult teada ja mis on mõnes riigis ikka veel lubatud. Halduskoostöö direktiivi kohaldamisala tuleks laiendada kunstiteostele ja muudele väärtuslikele varadele, mis asuvad vabasadamates ja tolliladudes. Tegeleda tuleks ka probleemiga, mis seisneb 19 liikmesriigis pakutavas korras, mille alusel antakse investeeringute eest kodakondsus või elamisluba ning mida kasutatakse sageli maksukuritegude toimepanemiseks.

3.18. OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise tegevuskava on ülemaailmne algatus maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise vastu võitlemiseks. Selle 15 meetme vahearuanded on iga meetme puhul õiguslikus mõttes erinevad. Mõned on parimate tavade ja teised miinimumstandardite meetmed, millega saab liikmesriike kohustada lisama nende sisu äriühinguid käsitlevatesse õigusaktidesse. Mõned tähtsad küsimused, nagu digitaalmajanduse maksustamine või maksustamisõiguste riikide kaupa jaotamine, on üleilmsel tasandil veel lahendamata. Mõned riigid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid on maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise protsessi kritiseerinud ja palunud, et rahvusvahelise maksustruktuuri reformimine antaks üle ÜRO maksuasjade eksperdikomiteele. Komitee on arvamisel, et OECD peab oma töö lõpule viima ja tegema koostööd ÜRO komiteega, et tema järeldustega nõustutaks ja neid kohaldataks üldiselt.

3.19. Maksustamise vältimise vastased direktiivid on ELi maksustamise vältimise vastase strateegia kesksed elemendid. Need tagavad, et liikmesriigid rakendaksid maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise aruandeid kooskõlastatult ja kindlustaksid nende õiguslikku väärtust, nähes ette Euroopa Kohtu kontrolli nende täitmise üle. Mõnel juhul lähevad nende kuritarvitamisvastased normid maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamisest kaugemale, nagu nn lahkumismaksud, normid välismaiste kontrollitavate äriühingute kohta, hübriidsüsteemide vastased õigusnormid või üldise kuritarvitusevastase klausli kehtestamine. Mõne riigi vastuseisu tõttu ei lisatud siiski investeerimisklausleid, vaatamata sellele, et komisjon ja enamik liikmesriike seda pooldasid.

⁽³²⁾ Cobham, A. ja Garcia-Bernardo, J., „Time for the EU to close its own tax havens“, Tax Justice Network, 4. aprill 2020.

3.20. Euroopa Komisjoni uurimistest mõne suure hargmaise ettevõtja ja mõne liikmesriigi valitsuse vahel sõlmitud salajaste maksukokkulepete teemal ilmnes, kui olulised on hõlbustatud maksustamise vältimise protsessid: maksumäärad vahemikus 0,05–2 % teistest Euroopa riikidest üle kantud tulude pealt. Vastuseks muutis EL halduskoostöö direktiivi, et teha kohustuslikuks automaatne teavitamine igasugustest liikmesriigi sõlmitud piiriülestest maksukokkulepetest (eelotsustest).

3.21. Üks kõige uuem halduskoostöö direktiivi muudatus laiendas automaatset teabevahetust suurettevõtjate põhiandmetele⁽³³⁾ riikide kaupa (aruandlus riikide lõikes)⁽³⁴⁾ kooskõlas maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise 13. meetme ettekirjutustele. Kuid avalik juurdepääs sellele teabele ei ole endiselt lubatud. Komisjon tegi ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu raamatupidamisdirektiivi 2013/34/EL⁽³⁵⁾ muutmiseks, et võimaldada aruandlust riikide lõikes. Komitee leiab, et direktiivi tuleks vähemalt kohaldada riigiabi saavate ettevõtete suhtes.

3.22. Euroopa Komisjoni väga oluline ettepanek ettevõtete maksustamise vallas on ettepanek äriühingute tulumaksubaasi ühtlustamise kohta. Selle esimeses etapis – äriühingu tulumaksu ühtse maksubaasi puhul – arvutatakse maksubaas välja ühiste normide järgi. Teises etapis – äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi puhul – konsolideeritaks ettevõtja või hargmaise ettevõtja eri filiaalide igas liikmesriigis teenitud tulud ja kantud kahjum ELi tasandil. Tulemuseks saadav netosaldo jagataks eri riikide vahel, kus ettevõtja tegutseb, maksustades seda igas riigis eelnevalt kindlaks määratud valemi järgi (varad, läbimüük ja tööhõive). On lootus, et tänu kõnealusele konsolideerimisele jääb suur osa agressiivse maksuplaneerimise tehingutest ära. Komitee nõustub sellega, et maksustamine peaks põhinema kaalutud valemil, milles võetakse arvesse läbimüügi, tööhõive ja varade asukohta. Intellektuaalomandi õiguste, andmete ja muu immateriaalse vara väärtust tuleb hoolikalt hinnata.

3.23. Komisjoni ja OECD hinnangul on raskus tuvastada digimajanduse uute ärimudelite tulusid kehtivate maksuõigusnormide abil viinud erinevates olukordades ja riikides selleni, et digiettevõtjad on võrreldes traditsiooniliste ettevõtjatega alamaksustatud. Euroopa Komisjon kiitis (2018. aasta märtsis) heaks kaks direktiivi ettepanekut digimajanduse maksustamiseks,⁽³⁶⁾ kooskõlas OECD tööga, mis peaks lõppema 2020. aastal. Üks neist on ajutise ja teine lõpliku lahendusega. Ajutine lahendus näeb ette 3 % suuruse maksumäära suurettevõtjate digiteenuste müügile (mitte kasumile või seal, kus väärtust luuakse). See ettepanek on nõukogus blokeeritud. Komisjon toetab nüüd globaalset lahendust OECD raames, kuid kui selles enne 2020. aasta lõppu kokkuleppele ei jõuta, jätkab ta oma maksualgatusega digitehnoloogiat kasutavate suurettevõtete kohta.

3.24. Nii Euroopa Komisjon kui ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee⁽³⁷⁾ on väljendanud vajadust alustada arutelu selle üle, millised on vajalikud tingimused, et minna maksuküsimustes järk-järgult ühehäälselt hääletamiselt üle kvalifitseeritud hääletamusega hääletamisele. Tähtajadselle muudatuse tegemiseks võivad olla lühemad või pikemad olenevalt sellest, kui tundlik teema on liikmesriikide jaoks maksuvaldkond, millesse tahetakse sekkuda.

3.25. Komitee on seisukohal, et tohutud probleemid, mida valmistab ELile ja kõikidele selle riikidele COVID-19 pandeemia kriis, ei sobi kokku mis tahes kohusetundusega kuritegude suhtes, mis kahjustavad majanduskasvu ja riigi rahandust. Ta märgib samuti, et on vaja tugevdada koostööd ja solidaarsust liikmesriikide, ELi institutsioonide ja Euroopa kodanikuühiskonna sektorite vahel.

⁽³³⁾ Kus on märgitud nende ettevõtjate töötajad, läbimüük, deklareeritud tulud ja makstud maksud.

⁽³⁴⁾ Inglise keeles: *Country by country reporting* – CBCR.

⁽³⁵⁾ ELT L 182, 29.6.2013, lk 19.

⁽³⁶⁾ COM(2018) 147 final „Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse märkimisväärse digitaalse kohalolu äriühingu tulumaksuga maksustamise eeskirjad“ ning COM(2018) 148 final „Ettepanek: nõukogu direktiiv, milles käsitletakse teatavate digiteenuste osutamisest saadud tuludelt võetava digiteenuste maksu ühist süsteemi“.

⁽³⁷⁾ COM(2019) 8 final „Tõhusama ja demokraatlikuma otsustusprotsessi poole ELi maksupoliitikas“.

4. Konkreetsete märkused ja soovitusel

4.1. Komitee soovitat laiendada viiendas rahapesuvastases direktiivis ette nähtud lahendust maksudest kõrvalehoidumise valdkonnale, st kohustada riike asutama äriühingute ja usaldusfondide tegelike omanike avalik keskreister. Samuti tuleks kehtestada asjakohane menetlus, et teha kindlaks väljaspool ELi asuva ettevõtte tegelik omanik. Kõik registrid peavad toimima asjakohaselt ja proportsionaalselt, et hõlbustada nende ettevõtjate tööd, kes peavad nõudeid täitma, ja eelkõige VKEde tegevust, kellele peaks pakkuma abi.

4.2. Vajadust tuvastada äriühingute ja usaldusfondide tegelikud omanikud tuleks laiendada nii, et ka esitajaaktsiate omanikud on teada. Komitee kutsub komisjoni üles kaaluma seda võimaldava menetluse kehtestamist ja, kui see ei ole võimalik, keelustada see tava ELis.

4.3. Tuleb täita halduskoostöö direktiivi tekstis esinevad lüngad, et laiendada automaatset teabevahetust kunstiteostele ja muudele väärtuslikele varadele, mis asuvad vabasadamates, tolliladudes ja erimajandustsoonides.

4.4. Liikmesriike tuleks kutsuda üles kaotama järk-järgult investeringute eest kodakondsuse või elamisloa andmise kord, mis hõlbustab maksuritegusid. See on nii Euroopa Parlamendi kui ka komitee seisukoht (komitee arvamus SOC/618) ⁽³⁸⁾. Seni, kuni need tingimused veel kehtivad, tuleb võtta vajalikud kontrollimeetmed, tagamaks, et investorid täidavad oma maksukohustusi.

4.5. Tuleb kasutusele võtta OECDs kokku lepitud meetmed ja integreeritud tehnilise abi raamistik seoses maksutulude määramisega niisugustele turujurisdiktsioonidele nagu India ja Hiina. Maksustamise vältimise vastase direktiivi tuleb muuta, et lisada sellesse normid madalate maksudega riikide maksualaseks käsitlemiseks, eelkõige välisfiliaalidest pärit dividendide ja kasumi jaotamise kohta juhul, kui neid ei ole välisriigis minimaalsel määral maksustatud.

4.6. Kooskõlas Euroopa Parlamendi 2019. aasta märtsi resolutsiooni ⁽³⁹⁾ lisatud petitsiooniga kutsub komitee Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles uurima ettevõtjate kasumi minimaalse tegeliku maksustamise mõistet ja selle võimalikku kohaldamist.

4.7. Tuleb suurendada koostööd liikmesriikide järelevalve- ja maksuasutuste vahel, eriti maksuritegude ja rahapesu vallas, samuti edendada Europoli ja riikide politsei vahelise koostöö tugevdamist.

4.8. Riikide rahapesu andmehüroosid tuleb rahaliselt ja tehniliselt toetada, et nad saaksid oma kohuseid tõhusalt täita.

4.9. ELis asuvatest varifirmadest välja voolava kapitali tohtu maht nõuab ELi poliitikakujundajatelt kindlameelset vastust. Komitee palub komisjonil teha uuring varifirmade rolli kohta maksupettuses, maksudest kõrvalehoidumises ja maksustamise vältimises (pärast maksustamise vältimise vastase esimese ja teise direktiivi rakendamist) ja rahapesus ning selle järelduste põhjal võtta kõik meetmed, mis on vajalikud selleks, et takistada seda liiki ettevõtjate kaudu nimetatud kuritegude ja halbade tavade toimepanemist. Vajadusel tuleks muuta maksustamise vältimise vastaseid direktiive, kapitalinõuete direktiivi ja rahapesuvastast direktiivi.

4.10. Komitee teeb ettepaneku näha tulevastes ELi kaubandus-, investeerimis- või majanduspartnerluskokkulepetes või kehtivate kokkulepete läbivaatamisel vastavalt WTO põhimõtetele ja eeskirjadele ette maksupeatükk, mis sisaldab OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise programmi tulemusi ning maksuritegude ja maksudest kõrvalehoidumise, agressiivse maksuplaneerimise ja rahapesu vastaseid, samuti maksuhaldurite vahelise koostöö klausleid.

Brüssel, 18. september 2020

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Luca JAHIER

⁽³⁸⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Investoritele kodakondsuse ja elamisloa andmise kavad Euroopa Liidus“ (SOC/618) (ELT C 47, 11.2.2020, lk 81).

⁽³⁹⁾ Euroopa Parlament, samas, punktid 78 kuni 85.